

Smernice za upravljanje odeljenjem u školskom kontekstu

Autori:

Miljana Momčilović
Nina Mileusnić

Uvod

Pred Vama se nalazi sadržaj informativnog karaktera koji je namenjen nastavnicima. U okviru informativnog materijala date su smernice za upravljanje odeljenjem iz perspektive ekološkog modela, koje mogu biti podsticaj za promišljanje o različitim strategijama koje primenjujemo u nastavi, kao i strategijama koje bismo mogli primenjivati.

Upravljanje odeljenjem

Neke od postojećih definicija upravljanja odeljenjem ističu važnost nastavnika u stvaranju podsticajnog okruženja za akademsko i socio-emocionalno učenje učenika (Korpershoek, Harms, de Boer, van Kuijk, & Doolaard, 2016). Istraživanja pokazuju da nastavnički posao podrazumeva vladanje veštinama koje se odnose na podsticanje odgovarajuće klime za učenje, kao i na pronalaženje adekvatnog načina na koji se nastavnik bavi učeničkim ponašanjem. Ukoliko nastavnik ne poseduje prethodno navedene veštine on se susreće sa poteškoćama koje su u vezi sa održavanjem radne atmosfere na času, kao i sa upravljanjem odeljenjem.

Izvor slike: UNICEF

Treba imati u vidu da u školama postoje različiti pristupi i perspektive i da je za rad nastavnika važno da bude upoznat sa istima. Dve perspektive koje su zastupljene u školskoj praksi su *bihevioristička* i *ekološka*.

Bihevioristička perspektiva stavlja fokus na manifestno ponašanje i po prirodi je reaktivna, tačnije rečeno nastavnik deluje tek kada se određeno ponašanje manifestuje. Intervenisanje nastavnika više je usmereno na pojedinačnog učenika i razumevanje uzroka određenog ponašanja, a manje se bavi načinom na koji nastavna situacija utiče na ponašanje učenika. Željeno ponašanje nastavnik učvršćuje koristeći nagradu, dok neželjeno teži da reguliše upotrebom kazne.

Izvor slike: *The British psychological society*

S druge strane, nalazi se ekološka perspektiva koja fokus stavlja na procedure upravljanja grupom i po svojoj prirodi je preventivna, tačnije nastavnik teži da planira nastavu tako da angažuje učenike i smanji verovatnoću pojave nepoželjnih ponašanja.

U nastavku je detaljnije opisan jedan od pristupa u okviru ekološkog modela koji stavlja naglasak na planiranje i praćenje aktivnosti i uvremenjeno reagovanje, a uz to pruža pomoć u kreiranju podsticajne sredine koja osigurava kvalitetniju saradnju sa učenicima i smanjuje potencijalne probleme u ponašanju.

Izvor slike: Staford University

Ekološki model upravljanja odeljenjem

Ekološki model je preventivni model koji se na neposredan način bavi problemima kontrole odeljenja, procedurama upravljanja grupom, kao i načinima na koje se može uspostaviti saradnja i uključivanje učenika u bitne aktivnosti. Jedna od najznačajnijih funkcija nastavnika prema ovom modelu je planiranje i rukovođenje pažljivo osmišljenim grupnim aktivnostima.

Izvor slike: U.S. News & World report

Poželjna ponašanja nastavnika prilikom upravljanja odeljenjem (Konin, 1977, prema Arends, 2009)

Nastavnik treba da bude **u toku ili prisutan**, što se odnosi na sposobnost nastavnika da uvidi problematično ponašanje i pre nego što se ono ispolji.

Primer: Dok predaje lekciju nastavnik se šeta po učionici i time umanjuje pojavu potencijalnih problematičnih ponašanja učenika.

Preklapanje – Sposobnost nastavnika da uporedo sa obrađivanjem gradiva uoči i izbori se sa problematičnim ponašanjem učenika.

Primer: Nastavnik u toku predavanja lekcije primećuje da učenik priča sa drugom iz klupe, ali ne prekida predavanje već samo odlaskom do njihove klupe učenicima daje do znanja da je potrebno da prekinu sa daljim razgovorom.

Lakoća – Nastavnik teži ka tome da eliminiše ponašanja koja remete tok aktivnosti.

Primer: Nastavnik uvodi pravilo da učenik pre nego što krene da priča podigne ruku, kako ne bi došlo do toga da više učenika priča u isti glas.

Tok – Nastavnik održava optimalan ritam časa i uspeva da eliminiše ponašanja koja usporavaju ritam časa.

Primer: Nastavnik toleriše kašnjenje od pet minuta nakon početka časa, a posle toga učenici ne mogu da uđu u učionicu kako ne bi remetili ustaljeni ritam časa. Svi učenici bi trebalo da pripreme materijale za čas tokom prvih pet minuta, kako ne bi remetili ostale.

Grupno upozoravanje – Nastavnik upotrebljava tehnike u cilju obezbeđivanja informisanosti svih učenika o budućim događajima.

Primer: Nastavnik stoji na kraju učionice tokom pismene provere znanja i upozorava učenike da svako gleda u svoj papir.

Odgovornost – Nastavnik upotrebljava različite alate kako bi se kod učenika razvila odgovornost za lične ishode.

Primer: Nastavnik zajedno sa učenicima pravi plan učenja ukazujući im na posledice njihovih aktivnosti u vezi sa učenjem, čime podstiče razvoj odgovornosti učenika.

Podizanje uzbudjenja – Nastavnik koristi različite tehnike koje imaju cilj da učenike motivišu da se uključe i održe motivaciju za aktivnost.

Primer: Nastavnik uvodi igru „Asocijacije“ koja sadržinski odgovara nastavnoj jedinici koja se obrađuje na tom času, kao i zanimljivosti u vezi sa istom koje održavaju pažnju učenika i čine sadržaje prijemčivim.

Raznovrsnost – Umešnost nastavnika da u nastavni sadržaj uvodi raznovrsne materijale.

Primer: Nastavnik uvodi u redovnu nastavu audio i vizuelne materijale koji prate nastavnu jedinicu i omogućavaju lakše savladavanje gradiva.

Ukoliko neko želi da podeli sa nama na koji
način navedene principe uključuje u
sopstvenu nastavu, kao i ukoliko postoje
neke nejasnoće i dileme može nas
kontaktirati na sledeće adrese:

psih.nina@gmail.com
miljanamomcilovic20@gmail.com